

Załącznik nr 1

Wykaz obiektów do zwiedzania na I stopień odznaki:

Zabytki techniki: (do wyboru)

1. Nowa remiza strażacka ul. Grunwaldzka
2. Stary dworzec kolejowy
3. Nowy dworzec kolejowy
4. Gazownia ul. Gazownicza
5. Rafineria spirytusu i fabryka likierów pl. Opatrzności Bożej
6. Fabryka sukna „Karol Jankowski i syn” pl. Fabryczny
7. Tunel kolejowy
8. Fabryka sukna Buttnerów ul. Sukiennicza
9. Elektrownia ul. Partyzantów
10. Ewentualnie inne wg własnej wiedzy

Zabytki architektury:

1. Zamek Sułkowskich
2. Ratusz
3. Katedra św. Mikołaja
4. Kościół p.w. Opatrzności Bożej
5. Kościół Marcina Lutra ul. Targowa
6. Kościół p.w. św. Barbary w Mikuszowicach
7. Kościół p.w. św. Stanisława w Starym Bielsku
8. Kościół Ewangelicko-Augsburski p.w. Zbawiciela pl. Marcina Lutra
9. Teatr Polski
10. Hotel Prezydent (obecnie Président)
11. Dom Tkacza
12. Dom pod Żabami
13. I inne ...

Muzea i izby regionalne:

1. Muzeum regionalne (zamek Sułkowskich)
2. Muzeum „Stara Fabryka” plac Żwirki i Wigury
3. Muzeum Dom Tkacza
4. Muzeum motoryzacji (ul. Karpacka)
5. Muzeum W. Rejmonta

Parki krajobrazowe, podworskie, rezerwaty

1. Rezerwat „Stok Szyndzielni” (przy szlaku tur. Klimczok – Błatnia)
2. Arboretum roślin górskich (przy Schronisku PTTK na Szyndzielni)
3. Park Słowackiego
4. Park Włókniarzy
5. DolinaLuizy (potw. Krzywa Chata)
6. Rez. Jaworzyna (dol. Wapienicy, potw. Krzywa Chata)

Pomniki przyrody:

1. Aleja drzew na cmentarzu żydowskim
2. Głaz narzutowy koło ratusza
3. Dąb, grab, jawor 3 szt. (dol. Wapienicy)
4. Topola czarna przy ul. Partyzantów
5. I inne 62 obiekty dostępne w publikacji „Bielsko-Biała – pomniki przyrody”

Miejsca pamięci:

1. Cmentarz wojskowy na os. Wojska Polskiego
2. Tablica poświęcona Konfederatom Barskim ul. Stojałowskiego
3. Groby żołnierzy polskich na cmentarzu na Leszczynach
4. Obelisk na przełęczy Przegibek poświęcony poległym i pomordowanym inwalidom wojennym walczącym w obronie Podbeskidzia
5. Pomnik żołnierzy AK na cmentarzu na Błoniach
6. Pomnik miejsce pamięci zesłańców Sybiru na cmentarzu w Kamienicy
7. I wiele innych miejsc pamięci

Załącznik nr II

Wykaz obiektów do zwiedzania na II stopień odznaki:

Zabytki techniki:

1. Dworzec kolejowy w Czechowicach Dziedzicach
2. Tama na Sole w Porąbce
3. Czaniec: Fabryka tektury i turbina Girarda
4. Lokomotywnia w Czechowicach Dziedzicach
5. Walcownia w Czechowicach Dziedzicach
6. Zespół tartaku i młyna w Bestwinie

Zabytki architektury:

1. Bestwina pałac z 1826r
2. Czechowice Dziedzice pałac Kotulińskich, kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, kościół p.w. św. Katarzyny
3. Ligota: kościół p.w. Opatrzności Bożej
4. Bielowicko: drewniany kościół p.w. św. Wawrzyńca
5. Grodziec: zamek
6. Jasienica: kościół Ewangelicko-Augsburski
7. Jaworze: kościół p.w. Opatrzności Bożej, kościół Ewangelicko-Augsburski , pałac z 1793 r.
8. Kozy: pałac XVII w., Owczarnia XVII w., willa Grabowskich z 1926r
9. Czaniec: dwór obronny XVII-XVIII w.
10. Kobiernice: ruiny zamku Wołek
11. Stara Wieś: drewniany kościół p.w. Podwyższenia Krzyża 1522-1530r
12. Szczyrk: drewniany kościół p.w. św. Jakuba, sanktuarium „Na Górcie”
13. itd

Muzea, izby regionalne:

1. Bystra: Muzeum Juliana Fałata
2. Jaworze: Muzeum fauny i flory morskiej
3. Bestwina: Izba Regionalna im. Ks. Zygmunta Bubaka
4. Bystra: Izba Tradycji OSP
5. Czechowice Dziedzice: Izba Regionalna Towarzystwa Przyjaciół Czechowic Dziedzic
6. Izby historyczne: w Kozach, w Porąbce, Międzyrzeczu, Starej Wsi, Buczkowicach i Szczyrku

Parki krajobrazowe, podworskie rezerваты przyrody:

1. Park krajobrazowy Beskidu Śląskiego (Szyndzielnia, Klimczok)
2. Park krajobrazowy Beskidu Małego (Magurka)
3. Kozy - park podworski
4. Grodziec - park podworski, rezerwat przyrody „Morzyk”
5. Porąbka - rezerwat przyrody „Zasolnica”

Pomniki przyrody:

1. Jaworze Nałęże ul Grabka: dwa klony jawory, lipa drobnolistna,
2. Czechowice Dziedzice: dąb szypułkowy na terenie parafii św. Katarzyny, aleja lip drobnolistnych przy ul. Kopernika, dąb szypułkowy przy ul. Słowackiego.
3. Ligota: dwa dęby szypułkowe, jedna lipa drobnolistna
4. Jaskinia na Trzech Kopcach, Klimczoku, Skrzycznem
5. Kozy: platan klonolistny koło pałacu
6. Bestwina: dęby szypułkowe w parku pałacowym

Miejsca pamięci:

1. Jaworze: tablica poległych w czasie I wojny światowej
2. Szczyrk: pomnik Narodowych Sił Zbrojnych
3. Czechowice Dziedzice: pomnik poświęcony ponad 100 polskim Żydom zamordowanym w 1945 r.
4. Czechowice Dziedzice pomnik pamięci ofiar pożaru rafinerii
5. Szczyrk pomnik 10 Polaków - więźniów Oświęcimia zamordowanych przez Niemców
6. Itd.